

Kära jämtar och härjedalingar!

Välkomna tillbaks till Gillets aktiviteter!
Förhoppningsvis är alla styrkta till kropp och själ efter denna kanonsommar.

Vi börjar med årets höjdpunkt: surströmmingskalaset och jag är säker på att alla är riktigt sugna på att smaka på årets suring och att umgås och ha trevligt i glada vänners lag.

Utdelandet av årets hembygdstipendium skedde på nationaldagen i Alsens kyrka, där man hade ordnat en högtidlig och vacker ceremoni. Generöst nog hade prästen godkänt att vi fick dela

ut stipendiet i samband med denna. Curt Lofterud passade på att tacka alla, som hjälpt honom med hans arbete under åren och Alsenbygden var strålande vacker i det allra ljuvligaste försommarväder denna eftermiddag. Med på bilden är, förutom stipendiaten och undertecknad, även Signe Maria Johnsson, som tidigare var en aktiv medlem i Gillet, men som numera flyttat tillbaks till Jämtland. Fler bilder från stipendieutdelandet finns på hemsidan. Notera att även den nyutnämnde landshövdingen i Jämtlands län deltog i firandet.

Obs! Missa inte möjligheten att lyssna på **Carl-Göran Ekerwald** som talar om sitt förhållande till bibeln, *En fritänkare läser bibeln*. Platsen är Missionskyrkan, St Olofsgatan 40, samma dag som surströmmingskalaset, 19 september kl 14, alltså i god tid så att man hinner med att förse både kropp och själ med näring.

Eva

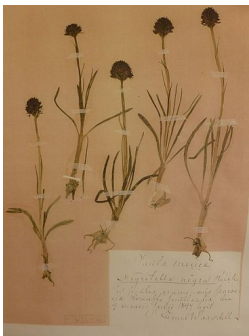
Och nu om Brunkullan

I förra numret av Avisen kunde vi läsa om Härjedalens båda konkurrerande landskapsblommor, Mosippan och

Fjällviolen. Jämtlands landskapsblomma Brunkullan (*Gymnadenia nigra*) har inte behövt känna av någon sådan konkurrens. Denna vaniljdoftande blomma är en av Nordens mest sällsynta orkidéer och förekommer främst kring Storsjön och vid Dovre i Norge. Brunkullan klassas som en starkt hotad art och är rödlistad hos

Artdatabanken. I Alperna är den mer allmän och har där fått namnet Chokoladenblümchen.

Denna bild visar en Brunkulla ur ett herbarium, som finns att beskåda i läroverkets i Östersund (nuvarande Wargentinskolan) lilla museum. Bladet är daterat 1899 och signerat *Emil Warodell*.

Emil Warodell var bl.a. regementsläkare i Östersund. Han föddes 1839 i Mellby, Älvsborgs län, student i Uppsala omkring 1860 och tog senare

läkarexamen vid Karolinska institutet i Stockholm. Hans militära bana inleddes som uppbördsläkare på korvetten Norrköping på en expedition till Godahoppsudden åren 1871-1872. Han kom därefter till Östersund och tjänstgjorde bl.a. som tf. regementsläkare vid Jämtlands fältjägarbatal, 1:e bataljonsläkare vid Jämtlands hästjägarbatal, ord. regementsläkare vid fältjägarna och slutligen fördelningsläkare vid 6:e arméfördelningen. Han var dessutom järnvägsläkare vid bandelen Östersund-Bräcke.

Emil Warodell var gift med den ca 20 år yngre Anna Karolina Asplund, som var dotter till landshövdingen i Jämtlands län 1866-1882 Johan Gustaf Asplund och dennes hustru Thekla. Vid sidan av läkaryrket var Emil Warodell en hängiven botanist, som lämnat åtskilliga bidrag till vetenskapen och hans namn nämns i flera vetenskapliga skrifter och avhandlingar från förra sekelskiftet. Bl a får han ett särskilt tack i förordet till ett stort arbete från 1912, vars titel skulle kunna ha formulerats av Stefan Halvarsson; *Den norrländska florans geografiska fördelning och invandringshistoria med särskild hänsyn till dess sydiskandinaviska arter*.

Bengt Hjelm

Det är vi som styr och ställer i Gillet:

Ordförande Eva Hjelm (327291), eva.m.hjelm@telia.com **Vice ordförande** Stefan Halvarsson (468065), stefan.halvarsson@skatteverket.se **Sekreterare** Stefan Halvarsson **Skattmästare** Bengt Hjelm (327291), bengt.hjelm@telia.com **Gillevärdar** Elisabet Eriksson (429616), 018429616@bredband.net, Gertrud Nordell (429330), gertrud.nordell@telia.com **Bibliotekarie** Stellan Karlsson (525270), stellan.karlsson@tele2.se **Redaktör och hemsidesansvarig** Jan Enger (323240), jan@enger.se

Hemsida: www.jhgille.se e-post: info@jhgille.se Plusgiro: 39 30 09-6

Vårmötet den 23 maj 2014

Bandolär, vad är det? Nuvarande styrelse hade någon tid grunnat över just detta spörsmål och till begreppet hörande tingest, en fanstångshöfthållare, avsedd att avlasta en fanbärare vid antingen marscherande eller längre stillastående å stället med "å höft fäst". Frågan uppkom i anledning av att räntmästaren emeritus, Kåre Lind, dåmera på styrelsens uppdrag låtit tillverka ett dylikt föremål för Gillets Republikflagga vilket borde för kännedom uppvisas.

Så skedde nu också på rubricerade träff inför fyrtiotalet medlemmar å Gamla Upsalas Kaplansgård, i behagligt solig försommarvärme. Kåre var faktiskt på plats, och kunde själv konstatera att bandolären bibehållit sin fräschör och fungerade väl.

Aftonens stora begivenhet var eljest en musikalisk soirée i form av Erik Lundbergs trio, med sättningen saxofon, basfiol och piano, bestående av nämnde Lundberg och jämte honom Lasse Larsson (känd från samarbete med Putte Wikman) och Janne Johansson (som arbetat ihop med Åke Strandberg).

Den musikaliska salongen utgjordes från musikkapellets sida givetvis av sonora instrumentella inslag, varom mer nedan. Det hela interfolierades dock hela tiden av kapelledarens dragande av diverse historik och anekdoter. Sålunda berättade han inlevelsefullt om Rune Plyms orkester i lokalen "Bluffen" – där Upsala stadshus nu ligger -, vilken var en dåtida upsaliensisk motsvarighet till stockholmska Nalen, om f.d. Star å Folkets hus, där tävlingen AT-jazzen anordnades, ävensom om det högtidliga i att å Rulfs musikhandel som julklapp kunna inköpa en stenkaka, att andaktsfullt avlyssna.

Dessa fakta har förvisso sitt intresse för infödda upsalabor, men säger måhända hitflyttade medlemmar från hemprovinserna inte så mycket; desto mer givande var upplysningarna att låten *Nu tändas åter ljusen i min lilla stad*, med text av Per-Martin Hamberg, skrevs redan 1944, under pseudonymen Erik Decker (efter hans mors släktnamn), och först inspelades med artisten Lars Lönndahl – sålunda inte Gunnar Wiklund, som man lätt kan förledas tro. Notabelt är dock (jfr bl.a. Wikipedia) att när inspelningen med Lönndahl släpptes 1959 var titeln "- - - i vår lilla stad", till skillnad mot Wiklunds version samma år "- - - i min lilla stad", något för kalenderbitare och diskofiler att beakta. Båda varianterna kan därmed komma viss begreppsförvirring om tillämpligt possessivpronomen åstad.

Men över till de instrumentella inslagen. Kapellet framförde allsköns låtar, från varierande epoker, och efter varje låt ombads aftonens deltagare ange titel, med i vissa fall kompositör och artist. Nu var händelsevis gillesmedlemmen och det musikaliska geniet Hans Petter (HP) Burman med på sammankomsten, och föga förvånande kunde han, oavsett vad som framfördes, till punkt och pricka, med yttersta ackuratess, ange exakta uppgifter till alla stycken; likt en frustande hingst, brinnande av stridsiver, framkastade han svaren, nettopp innan sista tonen förklingat.

Exempel på vad som framfördes: *All of me*, *Mona Lisa*, *On the sunny side of the Street*, *Flamingo* (Burman visste besked om Earl Bostic), *American Patrol*, *Bye bye Blues*, samt *Alexander Ragtime Band*. Sålunda var det en hel del utrikiskt och anglosaxiskt material. Dock spelades även en del inhemskt – *Nu tändas etc* redan nämnt -, såsom *Jag vet en liten melodi*, av Gurli Maria Bergström, mera känd som schlagerkompositören Kai Gullmar.

Erik Lundberg ställde också Gillet inför vissa musikaliska gåtor. Sålunda: vilken stad i Västergötland inrymmer i låten *There will never be another you?* Svar givetvis = **Hjo**.

Vidare: låten *Always* har med Jämtland att göra; varför? Översättningen (= jämt) ger svaret.

Musikanternas insats uppskattades högeligen. I övrigt förevar under aftonen lotteridragning med mångahanda idel högvinster. Deltagarna bestods även högklassigt god kallskuren skaffning.

Stefan Halvarsson

Gillets bandolär

Jämtländska fotbollsarenor

Jämtlands Gilles egen "sporthörna" handlar i detta och ett kommande nummer av Avisen om en resa till några kända och okända fotbollsarenor i landskapet Jämtland. Men fotbollsarenor! Kan det vara nått att skriva om, undrar säkert någon Jämte i förskingringen? Jag säger bara -"Tigervallen", "Kejsarvallen", "Bleckåsvallen", "Hofvallen" - så förstår ni alla att här gömmer sig något riktigt spännande. Och då inte bara idrottsmässigt!

Så undertecknad, en dalslänning (dock med 25 år i Östersund), tillsammans en äkta jämt-stårsa (f n gillesvärdinna och född i Östersund) och med en västerbottning (vår gode vän herr Dick, boendes i Östersund sedan år 1970) gjorde vi en resa i juni i år till några av de stolta lokala fotbollsarenorna runt om i landskapet.

"Arena och arena"! Arena har väl blivit ett ord synonymt med de stora städernas skrytbyggen, men arena tycker jag passar även in på det som man förr i tiden kallades helt enkel för en fotbollsplan. Och den stora nya fotbollsplanen i Östersund heter ju "Jämtkraft arena".

Första stoppet på vår resa blev den anrika Hofvallen i Östersund. Beläget vid Jamtli och ävenledes vägg i vägg med Jamtlis restaurang Hov.

Och nu kommer det intressanta. Hofvallen har alltid sedan dess invigning 1917 stavats med "f". I skriften "Ortnamn i Östersund" (av Iwan Wikström) står det dock "...hovvallen – specialområde endast för idrottsändamål. Uppläts 1914 till Jämtlands Härjedalens idrottsförbund ...". Har då Hofvallen fått sitt namn efter restaurang Hov, eller...?

Restaurang Hov, som startade i sin nuvarande form ett år tidigare, dvs 1916 har alltid stavats med "v". Varför Hofvallen heter "Hofvallen", som den gjort från 1917, och inte "Hovvallen" har jag ingen förklaring till (ännu). Kuriosa i sammanhanget är att restaurang Hov är Jämtlands läns äldsta restaurang som är i drift.

I alla fall, Hofvallen är fortfarande hemma-arena till "gamla" IFK Östersund (bildades så tidigt som 1906). Herrlaget spelar i år i division 2 Norrland, herrar, och som i skrivandes stund ligger på en lite blygsam sjätte plats i serien. Damlaget spelar i år i division 3 damer Jämtland tillsammans med lag som Häggenås SK,

Vemdalens IF, IFK Strömsund m fl. Och i skrivandes stund så leder IFK Östersund serien.

Intressant är att publikrekordet på Hofvallen är från matchen IFK och Vasco da Gama (Brasilien) 22 maj 1959. Matchen sågs av drygt 6 000 åskådare.

Så lämnade vi Östersund och fortsatte vår resa norrut. Lit vid Indalsälven var vårt nästa mål. I orten Lit finns eller rättare sagt fanns fotbollsklubben IFK Lit. Tyvärr så beslutade man under säsongen 2013 att dra sig ur seriesystemet (division 6 Jämtland) för att helt sluta med fotbollen. Hemma-arenan var under alla år Hårkmovallen. Vackert belägen vid älven Hårkan. Som tydligen är ett av Jämtlands bästa vatten för harr-fiske. Men det är ju helt en annan sak.

Färden norrut fortsatte i det vackra juni-vädret. Och strax var vi framme vid vårt nästa mål (!) Häggenås. Och här finns ju Tigervallen. Jo, ni läste alldeles rätt, Tigervallen! Vadan detta namn på en fotbollsplan mitt uti Jämtland? Svaret kommer här.

Häggenås Sportklubb (HSK) spelar i gul- och svartrandiga tröjor och har gjort så sedan dess grundande 1932. Randigt gult och svart är ju tigers färger. Därav namnet Tigervallen. Visade sig vara en mycket fin och välskött arena.

I seriesystemet så spelar Häggenås damlag i division 3 Jämtland där (som ovan sagts) även IFK Östersund. Ligger faktiskt på tredje plats efter Östersund DFF lag 2. Herrlaget spelar betydligt lägre ner i seriesystemet, i division 6 herrar.

Tigervallen

Lars Nordell

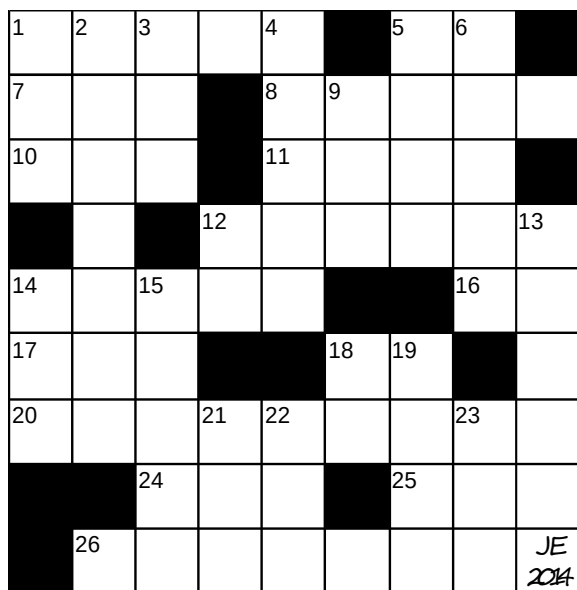
Påminnelse om kommande möten

Surströmming: fredag 19 september på Storgatan 11

Julkaffe: lördag 6 december i Kaplansgården

Jämtskt-svenskt korsord

Fyll i korsordet med svenska ord eller namn.
Lösning på sista sidan

Vågrätt

- Ærsn
- Gränna
- E peran ein
- Osynnleje
- Rinn
- Dålaus
- Känn mytn
- Hunnan
- Öya
- Auga
- Aur
- Flata
- Mens på
- Ve
- Heim hans Äcke Olsson

Lodrätt

- Sinnt
- Lortut
- Mær
- Nättjen
- Bestäm
- Snöurn
- Hev
- Gi
- Snor
- Taus
- För dom som vill bort se
- Åus
- Vill surtuppan
- Mofilan
- At
- Int opp

Jämtar och Härjedalingar i Uppsala med omnejd
hälsas välkomna till

Årets Surströmmingskalas

Pensionärernas Hus, Storgatan 11,
fredag den 19 september kl 18.30

OBS! Begränsat antal platser, först till kvarn gäller!

Vi undfägnas med den goda strömmingen, tunnbröd samt ostar, öl, kaffe och kaka, allt till en kostnad av 150 kr. Starköl och snaps finns till försäljning.

Anmälan senast 12 september till Elisabet Eriksson, gillevard@jhgille.se
eller tel. 42 96 16

Lösning korsord i Avisen nr 3 2014

¹ A	² L	³ S	E	⁴ N		⁵ B	⁶ Y	
⁷ R	O	T		⁸ A	⁹ V	A	R	T
¹⁰ G	R	O		¹¹ K	A	S	S	
	T		¹² G	E	N	A	N	¹³ S
¹⁴ T	I	¹⁵ K	E	N			¹⁶ Ö	N
¹⁷ Ö	G	A			¹⁸ Ä	¹⁹ R		O
²⁰ S	T	R	²¹ Ö	²² M	S	U	²³ N	D
		²⁴ T	R	O		²⁵ V	E	D
	²⁶ M	A	T	T	M	A	R	JE 2014